

Predmet C-645/19

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda**

Datum podnošenja:

30. kolovoza 2019.

Sud koji je uputio zahtjev:

Hof van beroep te Brussel (Belgija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

8. svibnja 2019.

Žalitelji:

Facebook Ireland Limited

Facebook Inc

Facebook Belgium bvba

Druga stranka u žalbenom postupku:

Gegevensbeschermingsautoriteit

Predmet glavnog postupka

Žalba u glavnom postupku podnesena je protiv presude Rechtbanka van eerste aanleg Brussel (Prvostupanjski sud u Bruxellesu, Belgija) od 16. veljače 2018. kojom je društvima Facebook Inc., Facebook Ltd. i Facebook bvba na zahtjev Commissie ter bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer (Povjerenstvo za zaštitu privatnog života, Belgija, sada Gegevensbeschermingsautoriteit (Tijelo za zaštitu podataka, Belgija) određen niz mjera. Facebook je osobito bio obvezan da prestane s postavljanjem kolačića i prikupljanjem podataka putem kolačića od korisnika koji su posjetili internetsku stranicu domene Facebook.com ili treće osobe ako ti internetski korisnici prethodno nisu bili dovoljno obaviješteni i nisu dali svoju izričitu privolu. Osobni podaci koje je Facebook već prikupio upotrebom tehnologija o kojima je riječ u ovom slučaju moraju se izbrisati.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Zahtjev za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a.

Šest prethodnih pitanja odnosi se na tumačenje članka 55. stavka 1., članaka 56. do 58. i članaka 60. do 66. Uredbe 2016/679 (u daljnjem tekstu: OUZP), kojima se uređuju ovlasti nadzornih tijela u državama članicama u okviru prekogranične obrade podataka u Europskoj uniji.

Prethodna pitanja

1. Treba li članak [55. stavak 1.], članke 56. do 58. i članke 60. do 66. Uredbe 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ u vezi s člancima 7., 8. i 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima tumačiti na način da nadzorno tijelo koje prema nacionalnom zakonu u okviru prenošenja članka [58. stavak 5.] te uredbe ima ovlasti podnijeti tužbu sudu svoje države članice u slučaju povreda te uredbe, ali ne može izvršavati tu ovlast u okviru prekogranične obrade ako nije vodeće nadzorno tijelo za tu prekograničnu obradu?
2. Je li pritom važno što vođitelj te prekogranične obrade nema u toj državi članici glavni, nego drugi poslovni nastan?
3. Je li pritom važno podnosi li nacionalno nadzorno tijelo tužbu protiv glavnog poslovnog nastana vođitelja obrade ili poslovnog nastana u vlastitoj državi članici?
4. Je li pritom važno što je nacionalno nadzorno tijelo već podnijelo tužbu prije stupanja na snagu te uredbe (25. svibnja 2018.)?
5. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo prethodno pitanje: ima li članak [58. stavak 5.] OUZP-a izravan učinak, tako da se nacionalno nadzorno tijelo može pozvati na tu odredbu kako bi pokrenulo ili nastavilo sudski postupak protiv pojedinih stranaka, čak i ako članak [58. stavak 5.] nije prenesen u nacionalno pravo iako takva obveza postoji?
6. U slučaju potvrdnog odgovora na prethodna pitanja: može li ishod takvih postupaka biti protivan suprotnom utvrđenju vodećeg nadzornog tijela ako to vodeće nadzorno tijelo istražuje iste ili slične postupke prekogranične obrade u skladu s mehanizmom predviđenim člancima 56. i 60. OUZP-a?

Navedeni propisi prava Unije

Direktiva 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka

Direktiva br. 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u sektoru elektroničkih komunikacija

Direktiva 2009/136/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o izmjeni Direktive 2002/22/EZ o univerzalnim uslugama i pravima korisnika s obzirom na elektroničke komunikacijske mreže i usluge, Direktive 2002/58/EZ o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u sektoru elektroničkih podataka i Uredbe (EZ) br. 2006/2004 o suradnji između nacionalnih tijela odgovornih za provedbu zakona o zaštiti potrošača

Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (u daljnjem tekstu: OUZP)

Povelja Europske unije o temeljnim pravima

Navedeni nacionalni propisi

Wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (Zakon od 8. prosinca 1992. o zaštiti privatnosti u vezi s obradom osobnih podataka, u daljnjem tekstu: WVP)

Wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie (Zakon od 13. lipnja 2005. o elektroničkim komunikacijama)

Wet van 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit (Zakon od 3. prosinca 2017. o osnivanju tijela za zaštitu podataka, u daljnjem tekstu: GBA-Wet)

Wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (Zakon od 30. srpnja 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka)

Kratak prikaz činjeničnog stanja i glavnog postupka

- 1 Spor se odnosi na tužbu belgijskog Povjerenstva za zaštitu privatnog života, a zatim Tijela za zaštitu podataka (njegov pravni sljednik), kojom traži da Facebook prestane s teškim povredama velikih razmjera odredbi o zaštiti podataka, a koje se sastoje u tome da se, među ostalim, svakodnevno na nezakonit način prikupljaju i upotrebljavaju podaci o privatnom ponašanju pregledavanja milijuna korisnika u

Belgiji (i vlasnikâ korisničkih računa na Facebooku i neregistriranih korisnika Facebookovih usluga) pomoću tehnologija kao što su „kolačići”, „dodaci za društvenu mrežu” i „pikseli”.

- 2 Povjerenstvo za zaštitu privatnog života, sada Tijelo za zaštitu podataka, tvrdi ukratko da Facebook:
 - upotrebljava određene tehnologije kako bi gledao preko ramena osoba dok pregledavaju internetske stranice te zatim prikupljene podatke upotrebljava da izradi profil o njihovu ponašanju pregledavanja i da im na temelju toga prikazuje ciljane reklame, a da ispitanike nije u dovoljnoj mjeri o tome obavijestio ni pribavio njihovu valjanu privolu,
 - te prakse primjenjuje i u odnosu na članove kao i nečlanove Facebookove društvene mreže.
- 3 Povjerenstvo za zaštitu privatnog života pokrenulo je 11. rujna 2015. postupak pred Rechtbankom van eerste aanleg Brussel (Prvostupanjski sud u Bruxellesu) protiv društava Facebook Inc., Facebook Ireland Ltd. i Facebook bvba. Rechtbank (sud) je svoju presudu o meritumu donio 16. veljače 2018. Društva Facebook Inc., Facebook Ireland Ltd. i Facebook bvba podnijela su 2. ožujka 2018. sudu koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku žalbu protiv te presude. GBA-Wet, na temelju kojeg je Tijelo za zaštitu podataka postalo pravni sljednik Povjerenstva za zaštitu privatnog života, stupio je na snagu 25. svibnja 2018.

Bitni argumenti stranaka glavnog postupka

- 4 Između stranaka u glavnom postupku bilo je sporno imaju li belgijski sudovi međunarodnu nadležnost u odnosu na tri žalitelja, to jest društva Facebook Inc., Facebook Ireland Ltd. i Facebook bvba (belgijsko društvo). Sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku odlučio je o tom pitanju i presudio da nema međunarodnu nadležnost u pogledu tužbe ako je podnesena protiv društava Facebook Inc. i Facebook Ireland Ltd., dok ju, naprotiv, ima ako je ta tužba podnesena protiv društva Facebook bvba. Glavni postupak stoga je ograničen na tužbene zahtjeve usmjerene protiv potonjeg društva.
- 5 U pogledu činjenica koje su nastale prije 25. svibnja 2018. sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku također je već presudio da je tužba protiv Tijela za zaštitu podataka u svakom slučaju bespredmetna zbog nepostojanja potrebnog interesa. Stoga je glavni postupak ograničen na činjenice koje su se dogodile nakon 25. svibnja 2018., datuma na koji su OUZP i GBA-Wet stupili na snagu, a Tijelo za zaštitu podataka postalo pravni sljednik Povjerenstva za zaštitu privatnog života.
- 6 Prethodna pitanja proizlaze iz različitih stajališta stranaka o posljedicama stupanja na snagu OUZP-a i povezanog novog belgijskog zakona, GBA-Weta, u pogledu ovlasti Tijela za zaštitu podataka, novoosnovanog nadzornog tijela koje je

zamijenilo Povjerenstvo za zaštitu privatnog života, koje je 2015. pokrenulo prvostupanjski sudski postupak protiv Facebooka.

- 7 Facebook smatra da Tijelo za zaštitu podataka nema ovlasti istraživati sporne postupke obrade podataka i donositi odluke u vezi s tim. Napominje da su OUZP-om stavljeni izvan snage nacionalni zakoni o zaštiti podataka u svim državama članicama, uključujući WVP u Belgiji, te je stvoren novi materijalnopравни i postupovni okvir koji nadzorna tijela Europske unije moraju poštovati.
- 8 Ističe da je novim propisima (OUZP i GBA-Wet), koji se primjenjuju od 25. svibnja 2018., predviđen mehanizam „sve na jednom mjestu” (eng. one-stop-shop) (članci 56. i 60. OUZP-a), prema kojem je vodeće nadzorno tijelo države članice u kojoj je glavni poslovni nastan voditelja obrade dužno jamčiti poštovanje OUZP-a. Smatra da u predmetnom slučaju to vodeće nadzorno tijelo irsko nadzorno tijelo (Data Protection Commission, DPC) jer se glavni poslovni nastan voditelja obrade u Europskoj uniji nalazi u Irskoj (Facebook Ireland Ltd.). Facebook tvrdi da su pred irskim nadzornim tijelom također u tijeku usporedne istrage.
- 9 Tijelo za zaštitu podataka protivi se stajalištu da kao pravni sljednik Povjerenstva za zaštitu privatnog života ne može pokrenuti sudski postupak zbog toga što nije vodeće nadzorno tijelo u smislu OUZP-a. Napominje da mehanizam „sve na jednom mjestu” podrazumijeva da se voditelju obrade s jednim ili više poslovnih nastana u Europskoj uniji u slučaju prekogranične obrade dodjeljuje određeno nadzorno tijelo kao jedini sugovornik. Smatra da je to nadzorno tijelo države članice u kojoj voditelj obrade ima svoj glavni poslovni nastan u Europskoj uniji. Tvrdi da je to nadzorno tijelo u tom slučaju „vodeće” nadzorno tijelo.
- 10 Tijelo za zaštitu podataka smatra, međutim, da mehanizam „sve na jednom mjestu”, kako je utvrđen člankom 56. stavkom 1. OUZP-a, predstavlja odstupanje. Ističe da se temeljnim pravilom iz članka 55. stavka 1. OUZP-a propisuje da svako nadzorno tijelo ima ovlasti na državnom području vlastite države članice izvršavati ovlasti koje su mu dodijeljene u skladu s tom uredbom. Smatra da se mehanizmom „sve na jednom mjestu” ne dovodi u pitanje nadležnost nadzornog tijela za pokretanje sudskog postupka. Napominje da se OUZP-om u pogledu provedbenih ovlasti nadzornog tijela jasno razlikuju upravni (uređen člankom 58. te uredbe) i sudski postupak. Ističe da potonji nije obuhvaćen mehanizmom „sve na jednom mjestu”, što također proizlazi iz cilja tog mehanizma, teksta članka 58. OUZP-a, pripremljenih akata u pogledu te uredbe i njezina prenošenja u Belgiji. Tvrdi da bi nemogućnost pokretanja postupaka pred sudovima, ako nije vodeće nadzorno tijelo, dovela do toga da se nadležna tijela ne mogu obavijestiti o počinjenim povredama na državnom području Belgije, čak ni ako su te povrede kažnjive kaznenim sankcijama.
- 11 Tijelo za zaštitu podataka naposljetku smatra da, čak iako bi ovlast nadzornog tijela da podnese tužbu na svojem državnom području trebala biti obuhvaćena konceptom mehanizma „sve na jednom mjestu”, OUZP ne sadržava nijednu

odredbu prema kojoj se moraju okončati svi sudski postupci koji su 25. svibnja 2018. već u tijeku.

Kratak prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 12 Sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku zaključuje da se na činjenice koje su se dogodile nakon 25. svibnja 2018. doista primjenjuje potpuno novi postupak nadzora zaštite podataka.
- 13 Pritužbe mogu dovesti do istrage koju provode inspekcije Tijela za zaštitu podataka. Nakon završetka istrage može se pokrenuti postupak pred takozvanim Geschillenkamerom (Vijeće za rješavanje sporova, Belgija). Ono može, među ostalim, odlučiti da proslijedi spis tijelima kaznenog progona. Protiv odluka Geschillenkamera (Vijeće za rješavanje sporova) može se Marktenhofu (Trgovački sud, specijalizirano vijeće pri Hofu van beroep Brussel (Žalbeni sud u Bruxellesu, Belgija)) podnijeti žalba.
- 14 Pokretanje sudskog postupka protiv stranke, poput podnošenja tužbe Povjerenstva za zaštitu privatnog života protiv Facebooka u predmetnom slučaju, nije u biti više predviđeno. Sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku smatra da se u okviru europske istrage i sankcioniranja povreda pravila o zaštiti podataka primjenjuje novo pravilo (prethodno navedeno načelo „sve na jednom mjestu”).
- 15 Pitanje koje se prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku sada postavlja jest može li Tijelo za zaštitu podataka više uopće postupati protiv Facebooka u pogledu činjenica nakon 25. svibnja 2018. s obzirom na to da je Facebook Ireland Ltd. tijelo koje obrađuje podatke. Iz pravila u članku 56. OUZP-a proizlazi da prema načelu „sve na jednom mjestu” sudski postupak može od tog trenutka pokrenuti još isključivo tamošnje [irsko] nadzorno tijelo te da još isključivo irski sudovi imaju međunarodnu nadležnost.
- 16 U svojoj presudi od 5. lipnja 2018. (C-210/16, Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein) Sud je naveo da njemačko nadzorno tijelo može biti nadležno u pogledu obrade podataka ako voditelj obrade podataka ima svoj poslovni nastan u drugoj državi članici (Irskoj), a poslovni nastan u Njemačkoj odgovoran je isključivo za prodaju oglašivačkog prostora i druge marketinške djelatnosti na državnom području spomenute države članice (Facebook Germany).
- 17 Sud se u tom predmetu očitovao o Direktivi 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995., koja je OUZP-om stavljena izvan snage. Sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku dvoji o tome u kojoj je mjeri prethodno navedeno tumačenje Suda u presudi od 5. lipnja 2018. još uvijek relevantno za tumačenje novog zakonodavstva. Također napominje da Tijelo za zaštitu podataka nije dokazalo da Facebook Belgium bvba na bilo koji način sudjeluje u stvarnoj obradi podataka.

- 18 Osim toga, sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku upućuje na nedavnu odluku Bundeskartellamta (Savezni ured za tržišno natjecanje, Njemačka) od 6. veljače 2019. (takozvana „odluka o Facebooku”), u kojoj je to tijelo navelo da je Facebook zloupotrijebio svoj vladajući položaj na tržištu prikupljanjem podataka iz različitih izvora, što je ubuduće dopušteno isključivo ako korisnici prethodno za to daju svoju privolu; to valja shvatiti na način da se iz korištenja Facebookovih usluga ne smije isključiti onaj tko ne da svoju privolu. Sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku zaključuje da se Bundeskartellamt (Savezni ured za tržišno natjecanje) očigledno smatrao nadležnim unatoč prethodno navedenom mehanizmu „sve na jednom mjestu”.
- 19 Sud koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku smatra da članak 6. GBA-Weta, kojim se propisuje da Tijelo za zaštitu podataka u načelu može pokrenuti postupke pred sudovima, uključujući europske sudove, ne predstavlja sâm po sebi dovoljnu pravnu osnovu za podnošenje tužbe Tijela za zaštitu podataka u ovom predmetu. Ta odredba glasi: „Gegevensbeschermingsautoriteit (Tijelo za zaštitu podataka) ima ovlasti obavijestiti sudove o povredama temeljnih načela zaštite osobnih podataka u okviru ovog zakona i zakona koji sadržavaju odredbe o zaštiti obrade osobnih podataka te, prema potrebi, podnijeti tužbu kako bi se poštovala ta temeljna načela.”
- 20 Okolnost da Tijelo za zaštitu podataka u načelu može podnijeti tužbu ako je to prikladno ne znači da se ta tužba može podnijeti bez iznimke pred belgijskim sudovima s obzirom na to da se čini da opće pravilo „sve na jednom mjestu” podrazumijeva da se tužba može podnijeti pred sudom u mjestu u kojem se obrađuju podaci.
- 21 Sud koji je uputio zahtjev ističe da članak 58. stavak 5. OUZP-a glasi kako slijedi: „Svaka država članica zakonom propisuje da njezino nadzorno tijelo ima ovlasti obavijestiti pravosudna tijela o povredama ove Uredbe i, prema potrebi, pokrenuti pravne postupke ili u njima na drugi način sudjelovati kako bi se provele odredbe ove Uredbe.”
- 22 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku tom odredbom od država članica zahtijeva se da izričitim pravilom propišu konkretne slučajeve u kojima nacionalno nadzorno tijelo države članice može podnijeti tužbu pred vlastitim sudovima te države članice ako bi ta mogućnost postojala „pored” načela „sve na jednom mjestu”, koje je utvrđeno člancima 55. i 56. OUZP-a.
- 23 Čini se da nadzorna tijela (odnosno svako ono koje nije nadzorno tijelo u glavnom ili jedinom poslovnom nastanu voditelja obrade) imaju ovlast postupati prema pritužbi koja je njima podnesena ili u vezi s eventualnom povredom OUZP-a isključivo ako je njihov predmet povezan s poslovnim nastanom u njihovoj državi članici ili ima osjetljive posljedice na ispitanike u njihovoj državi članici.